

— Това показва че на Истокъ съмь роденъ и на Истокъ възпитанъ.

— Но вы трѣба сега да възпитвате народътъ си не по источному, а нѣкакъ по-зрѣло политически.

— Не знаемъ още какъ: по Катковскы ли, по Аксаковскы ли, по руско-либералскы ли или по полицейско-либералскы, но, впрочемъ то не е вече и наша работа. Ако нѣкога ные смы занимавали ролѣжтѣ на възпитатели въ отечеството си; то не смы могли да възпитваме народътъ си политически, не бѣ и възможно, тогазы нѣмахмы политически, животъ. Сега, когато ный заживѣхмы ужъ политически и да искамы да го възпитваме, каквжто политикж ний знаемъ, не е вече въ наши рѣжѣ; защото ся явихж други нѣстуны и по-вѣщи политици-възпитатели, които виждатъ за добръ да го възпитаватъ не тѣй както ные знаемъ, а така както тѣ желяжтъ.

— Е, какъ мыслите ви, зло ли ще произлѣзе отъ това?

— За добро твърдѣ не ся надѣж. Това да ся познае особенна нѣкоя пророческа дарба не ся иска, нити духъ нѣкой прозорливъ, стига да обладава нѣкой обыкновенъ здравъ умъ, да сжди безпристрастно и безъ прѣдубѣждение, той бы могълъ твърдѣ ясно, да види и вѣрно да прѣдскаже какво има да произлѣзе. Всяко нѣщо което ся захваща на злѣ, никога неможе да излѣзе на добръ.

— Вы напрасдно така песимистскы мыслите.

— Видѣлъ съмь народътъ си въ врѣмена много по-тежкы и въ положение по-безисходно и отчаянно, но не съмь ся отчаявалъ, песимистскы не съмь мыслплъ, никога песимистъ не съмь билъ; но и оптимистъ не щж да бждж на халосъ и на сухы надежды. Гледалъ съмь всякого на обстоятелствата и на работытѣ прѣко и ясно съ гледъ испытующъ, за да настройвамъ своитѣ дѣйствия споредъ обстоятелствата въ ползж на народътъ си; всякого съмь ся мжчилъ да распознавамъ и да различавамъ по-малко мрачното отъ съвсѣмъ помрачалото и по-малко свѣтлото отъ видѣлото. Още малко и азъ ще навършиж четиридесать години отъ какъ слѣдѣж народный въпросъ, отъ началото на черковный въпросъ былъ съмь вече и дѣецъ... Было е врѣме, когато съмь провиждалъ едно по-свѣтло бждуше за народътъ си и дѣйствувалъ съмь както съмь могълъ съ радость на добры надѣжды. Невиносимый гнѣтъ на Турското Правительство блѣскаше странжтж въ размирны движения;